

DOI:10.22144/ctu.jsi.2019.093

TÁC ĐỘNG CỦA PHƯƠNG PHÁP DẠY VIẾT DỰA TRÊN TIẾN TRÌNH ĐỐI VỚI SỰ PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC VIẾT VĂN NGHỊ LUẬN XÃ HỘI CỦA HỌC SINH

Nguyễn Thị Kim Hoa^{1*} và Nguyễn Văn Nở²

¹Trường THPT Thốt Nốt-Thành phố Cần Thơ

²Khoa Sư phạm, Trường Đại học Cần Thơ

*Người chịu trách nhiệm về bài viết: Nguyễn Thị Kim Hoa (email: ntkhoa@vnkgu.edu.vn)

Thông tin chung:

Ngày nhận bài: 20/03/2019

Ngày nhận bài sửa: 27/05/2019

Ngày duyệt đăng: 22/07/2019

Title:

The influences of process-based teaching methodology on students' development in writing social argumentative essays

Từ khóa:

Dạy viết dựa trên tiến trình, năng lực tư duy, phương pháp, văn nghị luận xã hội

Keywords:

Method, text-based teaching, thinking competence, social debating essays

ABSTRACT

Process-based teaching methodology for writing is a method being studied and applied to teaching practices by many educators in the world with positive results. However, in our high schools nowadays, the implementation of this method is still limited. In this article, the authors illustrate how to instruct students to write essays based on 4 stages of writing process. This study aims to answer three questions: (a) how does process-based writing instruction work toward developing students' skills regarding writing social debating essays? (b) does writing instruction based on process enhance students' thinking competence? (c) can this method be applied to teaching writing in high schools?. Also in this article, the authors present the study results of process-based method, with the case of 11th grade students.

TÓM TẮT

Phương pháp dạy viết dựa trên tiến trình là phương pháp được nhiều nhà giáo dục trên thế giới nghiên cứu, ứng dụng vào thực tiễn giảng dạy và đạt được hiệu quả khả quan. Tuy nhiên, ở các trường trung học phổ thông nước ta hiện nay, vận dụng phương pháp này vào dạy học chưa nhiều. Trong bài viết này, chúng tôi trình bày cách hướng dẫn học sinh viết dựa trên 4 giai đoạn. Nghiên cứu này của chúng tôi nhằm trả lời 3 câu hỏi: (a) Việc dạy viết dựa trên tiến trình có tác động như thế nào đối với việc phát triển năng lực viết văn nghị luận xã hội của học sinh; (b) việc dạy viết dựa trên tiến trình có góp phần nâng cao năng lực tư duy cho học sinh hay không?; (c) Có thể vận dụng phương pháp này vào dạy Lâm văn ở trường phổ thông? Cũng trong bài viết này, chúng tôi trình bày kết quả thử nghiệm của dạy viết dựa trên tiến trình của học sinh lớp 11.

Trích dẫn: Nguyễn Thị Kim Hoa và Nguyễn Văn Nở, 2019. Tác động của phương pháp dạy viết dựa trên tiến trình đối với sự phát triển năng lực viết văn nghị luận xã hội của học sinh. Tạp chí Khoa học Trường Đại học Cần Thơ. 55(Số chuyên đề: Khoa học Giáo dục): 15-21.

1 ĐẶT VẤN ĐỀ

Hiện nay, kiểu bài văn nghị luận xã hội chiếm một vị trí quan trọng trong các đề thi Ngữ văn trung học phổ thông (THPT) quốc gia. Tuy nhiên, năng lực tạo lập văn bản nghị luận xã hội của học sinh vẫn

còn nhiều khiếm khuyết: bài viết rời rạc, luận điểm không rõ ràng, không làm sáng tỏ luận đề, lập luận không chặt chẽ,... thậm chí có bài viết không xác định được vấn đề nghị luận. Thực trạng trên xuất phát từ nhiều nguyên nhân. Thứ nhất, do thời lượng lên lớp và số tiết thực hành có hạn nên giáo viên

(GV) chỉ tập trung dạy lý thuyết về văn nghị luận xã hội (NLXH) mà chưa chú trọng đến thực hành. Thứ hai, bản thân GV và cả học sinh (HS) chưa ý thức rõ vai trò của việc tạo lập văn bản theo tiến trình. Thứ ba, HS có thói quen nghĩ gì viết đó, lười đọc lại, viết lại. Nhằm góp phần khắc phục thực trạng trên, chúng tôi đã thử nghiệm dạy tạo lập văn bản NLXH dựa trên tiến trình đối với HS lớp 11A12 của Trường THPT Thốt Nốt.

2 KHÁI QUÁT VỀ DẠY TẠO LẬP VĂN BẢN DỰA TRÊN TIẾN TRÌNH

2.1 Khái niệm

Theo nghiên cứu của tác giả Nguyễn Thị Hồng Nam và Trần Nguyên Hương Thảo (2017), có ba khái niệm về dạy viết dựa trên tiến trình. Cụ thể như sau:

Thứ nhất, “*Nunan David (1991) cho rằng dạy viết dựa trên tiến trình tập trung vào từng bước tạo lập từng đoạn văn bản (VB) và tiến trình viết cho phép sai sót và không có VB nào hoàn hảo nhưng người viết sẽ tiến tới sự hoàn hảo bằng cách viết, suy ngẫm về cái đã viết, thảo luận và viết lại nhiều lần các bản nháp của VB*”.

Thứ hai, “*Theo Graham Stanley (1993), dạy viết trên tiến trình xem viết là hành động sáng tạo, đòi hỏi phải có thời gian và những phản hồi tích cực (của GV và bạn học) để tạo ra bài viết tốt hơn*”.

Thứ ba, “*Murray giải thích về dạy viết dựa trên tiến trình như sau: Thay vì dạy tạo ra sản phẩm cuối cùng chúng ta nên dạy cho HS hiểu tạo lập VB là một tiến trình không có điểm dừng. Chúng ta làm việc với từng từ ngữ. Chúng ta chia sẻ với người học sự hứng khởi của việc lựa chọn từ này thay vì từ khác, của việc tìm kiếm những từ ngữ thật sự, thể hiện được suy nghĩ, cảm xúc của chúng ta*”.

Từ những giải thích nêu trên, chúng ta thấy một sự khác biệt rõ nét so với cách dạy viết truyền thống. Nếu như cách dạy viết truyền thống chú trọng vào sản phẩm của HS, tức VB mà các em tạo lập thì dạy viết dựa trên tiến trình chú trọng vào việc hướng dẫn HS trong suốt tiến trình tạo ra sản phẩm. Và điều này thực sự rất cần thiết trong quá trình hình thành và phát triển năng lực tạo lập văn bản cho HS, tạo lập văn bản là một quá trình chứ không phải là một sản phẩm.

2.2 Đặc điểm

Là một loại thể của văn nghị luận, NLXH có những đặc trưng cơ bản của văn nghị luận. Thế nhưng, NLXH vẫn có những đặc điểm khác biệt so với nghị luận văn học. Nghị luận xã hội là những bài văn bản về xã hội, chính trị, đời sống. Đề tài của dạng nghị luận xã hội cũng hết sức mở. Nó bao gồm tất cả những vấn đề về tư tưởng, đạo lý, một lối sống đẹp, một hiện tượng tích cực hoặc tiêu cực trong cuộc sống hằng ngày, vấn đề môi trường, vấn đề hội nhập, toàn cầu hóa ... Theo Lê Xuân Soan (2015), nghị luận xã hội có các đặc điểm: đề tài của văn nghị luận xã hội là bàn về xã hội, chính trị, đời sống; nội dung nghị luận là vấn đề có ý nghĩa xã hội; có tính chất lôgic; tính chính thể trong cấu trúc nghị luận và cuối cùng là tính chất đối thoại. Để viết tốt một bài văn NLXH, HS cần phải đảm bảo tính nhất quán trong diễn đạt, ý tưởng trong sáng và có sự hài hòa, chặt chẽ trong lập luận. Phương pháp dạy viết dựa trên tiến trình sẽ giúp học sinh phát triển năng lực viết văn nghị luận và đáp ứng những yêu cầu, đặc điểm nói trên.

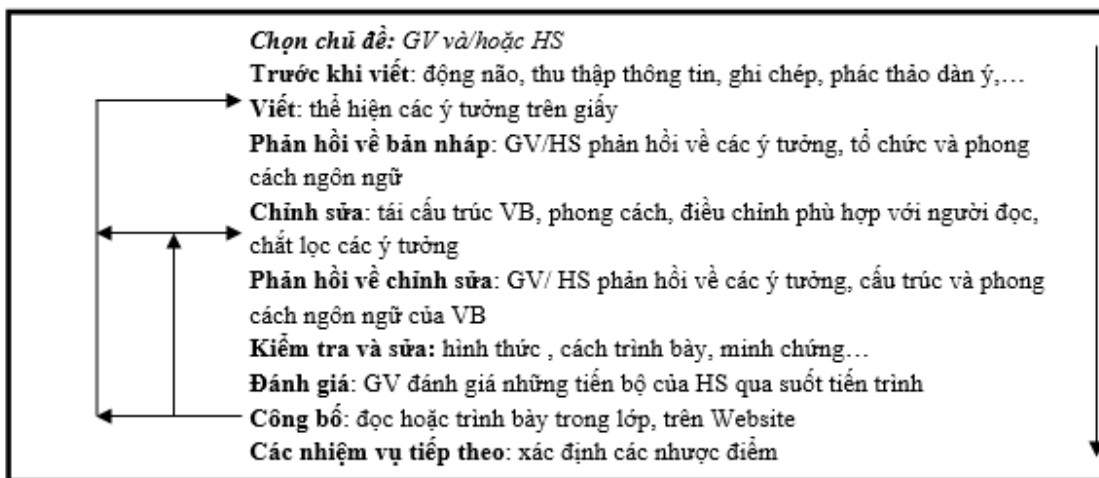
Khác với cách dạy viết truyền thống, dạy cách viết bằng truyền đạt lý thuyết, dạy viết dựa trên tiến trình đòi hỏi GV phải chú trọng vào từng cá nhân người học để phát triển quan điểm, cách nhìn của họ về chủ đề bài viết. Vì vậy, GV cần tổ chức cho HS học cách viết trong suốt tiến trình tạo lập văn bản với sự hướng dẫn, trợ giúp của GV, sự tương tác với các bạn học.

Viết là một tiến trình tư duy phức tạp. Trong tiến trình đó, HS sẽ khám phá ý tưởng của chính mình. Vì vậy, khi dạy HS tạo lập văn bản dựa trên tiến trình, GV phải kích thích ý tưởng của HS qua các giai đoạn trước, trong và sau khi viết. Cũng trong tiến trình này, HS đóng vai trò là người đọc để đọc lại sản phẩm của mình và tự điều chỉnh để phù hợp hơn.

Khi dạy tạo lập văn bản dựa trên tiến trình, bên cạnh việc GV phải thường xuyên tương tác với HS, GV cần tạo ra môi trường để các HS tương tác lẫn nhau thông qua hình thức thảo luận nhóm để năng lực tư duy phân biện cũng như giúp các em học hỏi lẫn nhau.

2.3 Các giai đoạn của dạy viết dựa trên tiến trình

Trong khi thực hiện đề tài, chúng tôi tham khảo mô hình dạy viết dựa trên tiến trình của Hyland (2003) như sau:

Để phù hợp với điều kiện dạy học cũng như đối tượng HS ở trường THPT, chúng tôi đề xuất tiến

trình tạo lập văn bản cũng như cách dạy viết dựa trên tiến trình trên tinh thần tiếp biến các mô hình dạy viết của Hyland (2003) như sau:

Tiến trình TLVB	Nhiệm vụ của người viết	Biện pháp của GV	Mục đích
Nảy sinh ý tưởng	Xác định: chủ đề; đối tượng tiếp nhận; mục đích viết; tìm thông tin; phác thảo ý tưởng	- Nêu câu hỏi động não về chủ đề, yêu cầu của đề bài, đối tượng tiếp nhận - Cho HS 3-5 phút để viết ra bất cứ ý tưởng nào nảy sinh - Chia sẻ trong nhóm, chọn ý phù hợp	- Trợ giúp tiến trình nảy sinh ý tưởng của HS - Giúp HS kiểm soát tư duy, trợ giúp lẫn nhau
Phát triển, tổ chức ý tưởng	- Xác định: luận điểm ; luận cứ - Tổ chức các luận điểm, luận cứ theo một trình tự nhất định	- GV cung cấp sơ đồ cấu trúc VB - GV nêu câu hỏi trong phiếu học tập để gợi ý HS: ý trọng tâm là gì? Những ý nào giống nhau? Ý nào chính, ý nào phụ? - Trao đổi giữa các nhóm để chỉnh sửa sơ đồ - Cho các nhóm trình bày. HS và GV nhận xét, bổ sung.	- Giúp HS nhận ra mối quan hệ giữa các ý tưởng; chọn lựa ý tưởng phù hợp để làm sáng tỏ luận đề, luận điểm - HS trao đổi, hỗ trợ nhau để viết tốt hơn
Diễn đạt các ý thành đoạn, thành bài	- Tiến hành viết: lựa chọn từ ngữ, giọng điệu phù hợp - Đọc và chỉnh sửa từng phần: các ý, ngữ pháp	- GV cho mỗi cá nhân HS viết 1 đoạn của thân bài. - GV yêu cầu HS xác định câu chủ đoạn, các câu triển khai đoạn trong đoạn văn của các em.	- Giúp HS thực hành từng bước - Phân tích cấu trúc của đoạn để rèn kỹ năng viết đoạn
Chỉnh sửa, biên tập	- Đọc lại toàn bài, so sánh với yêu cầu, mục đích bài viết để chỉnh sửa toàn bài: ngữ pháp, hình thức, cấu trúc	- GV yêu cầu HS trao đổi đoạn đã viết với nhau và nhận xét lẫn nhau dựa trên phiếu học tập hướng dẫn chỉnh sửa mà GV đã đưa. - Sau khi nhận xét, trao đổi lẫn nhau, HS sẽ viết lại. - Chọn một sản phẩm đã chỉnh sửa để trình bày trước lớp. - HS và GV nhận xét, góp ý, bổ sung.	- Trợ giúp HS tự chỉnh sửa và chỉnh sửa lẫn nhau - Rèn năng lực tạo lập văn bản cho HS

3 CÂU HỎI, PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Thực hiện nghiên cứu này, chúng tôi hướng đến trả lời 3 câu hỏi sau: (a) Việc dạy viết dựa trên tiến

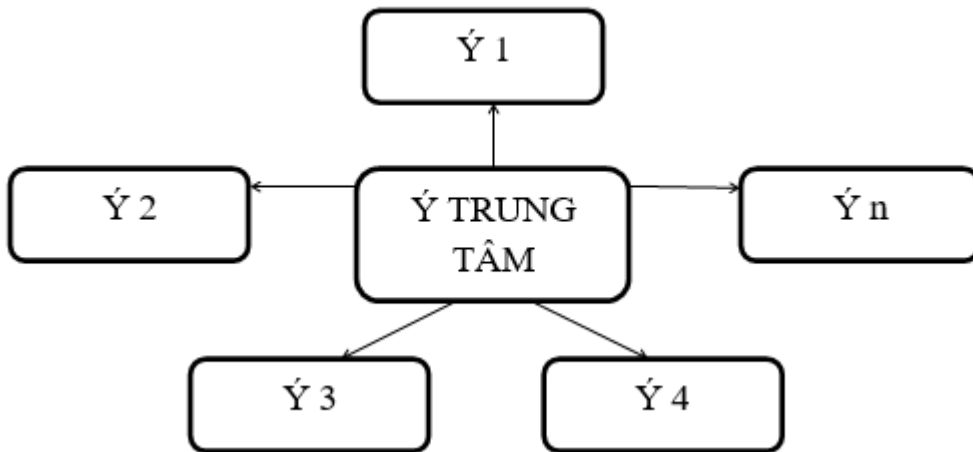
trình có tác động như thế nào đối với việc phát triển năng lực viết văn NLXH của HS; (b) Việc dạy viết dựa trên tiến trình có góp phần nâng cao năng lực tư duy cho HS hay không?; (c) Có thể vận dụng

phương pháp này vào dạy Làm văn ở trường phổ thông được hay không?

Để trả lời những câu hỏi trên, chúng tôi sử dụng phương pháp thực nghiệm và thu thập các dữ liệu là các sản phẩm của HS trong quá trình viết như: sơ đồ hình thành ý tưởng; sơ đồ phát triển và tổ chức ý tưởng; các văn bản nháp; phiếu chỉnh sửa và bản viết cuối của HS. Bên cạnh đó, chúng tôi còn tiến hành phỏng vấn trực tiếp 6/36 HS. Trong đó, 2 HS có bài viết đạt loại giỏi (nhóm A), 2 HS có bài viết đạt loại khá (nhóm B) và 2 HS có bài viết loại trung bình (nhóm C). Các dữ liệu trên được chúng tôi phân tích bằng phương pháp định tính. Phạm vi nghiên cứu tập trung vào chất lượng bài viết của HS sau tiến trình viết.

4 THỬ NGHIỆM

Thử nghiệm này thực hiện trên 36 HS lớp 11A12 của Trường THPT Thốt Nốt. Tiến trình thử nghiệm như sau:

Sơ đồ 1: Hình thành ý tưởng

Sau đó, GV cho HS trao đổi cặp để nhận xét, chỉnh sửa lẫn nhau trên cơ sở những gợi ý của GV trong PHT gồm các yêu cầu: (a) Anh/Chị thích nhất ý nào của bạn? Vì sao? (b) Những luận điểm bạn chọn đã làm sáng tỏ luận đề chưa? Anh/Chị có thể sửa chữa, bổ sung như thế nào? (c) Anh/Chị học được điều gì hay từ những ý tưởng của bạn?

Bước 2: GV hướng dẫn HS phát triển và sắp xếp ý tưởng cho bài viết.

HS sắp xếp các ý tưởng của mình theo một trình tự hợp lý bằng cách viết vào sơ đồ cấu trúc VB (Sơ

Bước 1: GV hướng dẫn HS tìm hiểu đề và hình thành ý tưởng cho bài viết.

Chúng tôi ra đề bài “Nhân ngày 26/3, Đoàn trường có tổ chức một buổi tọa đàm bàn về hiện tượng “Sống ảo của học sinh ngày nay”. Anh/chị được mời tham dự buổi tọa đàm đó, anh/chị suy nghĩ xem mình sẽ trình bày những vấn đề gì?”. Các HS làm bài tập tại lớp trả lời câu hỏi trong phiếu học tập (PHT) tìm hiểu chung về vấn đề nghị luận: (a) Vấn đề cần nghị luận là vấn đề gì? (b) Mục đích của anh/chị khi viết/ trình bày văn bản là gì? (c) Người Đọc/ Nghe là đối tượng nào? Họ đã biết những gì về vấn đề mà anh/ chị sắp viết/ trình bày? (d) Theo anh/chị, tại sao trước khi tạo lập văn bản, chúng ta phải trả lời các câu hỏi (a), (b), (c) ở phần trên? Viết ý tưởng cho bài viết vào sơ đồ hình thành ý tưởng.

đồ 2). Sau đó, các nhóm trao đổi sản phẩm để nhận xét, chỉnh sửa lẫn nhau theo phiếu hướng dẫn chỉnh sửa mà GV đã phát, gồm: (a) Phần đặt vấn đề, nhóm đã nêu được vấn đề cần nghị luận chưa? (b) Phần triển khai vấn đề, nhóm đã nêu đầy đủ các luận điểm chưa? Luận điểm nào hay nhất? Luận điểm nào chưa phù hợp? (c) Phần triển khai vấn đề, cách sắp xếp luận điểm, luận cứ của nhóm đã phù hợp chưa? (d) Nội dung phần kết thúc vấn đề có phù hợp?

Phân đặt vấn đề:.....
Phân triển khai vấn đề:.....
Luận điểm 1:.....
Luận cứ 1:.....
Luận cứ 2:.....
Luận cứ n:.....
Luận điểm 2:.....
Luận cứ 1:.....
Luận cứ 2:.....
Luận cứ n:.....
Luận điểm n:
Luận cứ 1:.....
Luận cứ 2:.....
Luận cứ n:.....
Phân kết thúc vấn đề:.....

Bước 3: HS chọn một luận điểm để viết thành đoạn và trao đổi cặp để nhận xét, chỉnh sửa đoạn văn của nhau dựa vào *Phiếu hướng dẫn nhận xét, chỉnh sửa*, gồm các yêu cầu sau: (a) *Đoạn văn của bạn đã nêu được luận điểm chưa, câu nào là câu nêu luận điểm?* (b) *Các câu triển khai đoạn của bạn có làm sáng tỏ luận điểm không?* (c) *Dẫn chứng và lí lẽ của bạn có thuyết phục và hấp dẫn không?* (d) *Diễn đạt trong đoạn văn của bạn có mạch lạc, chặt chẽ không?* (e) *Anh/Chị học hỏi được điều gì và đề nghị gì cho đoạn văn của bạn?* Phần nhận xét, chỉnh sửa sẽ được viết bên lề trái của tờ giấy.

Bước 4: HS viết bài hoàn chỉnh ở nhà.

Bước 5: GV thu thập toàn bộ sản phẩm của HS và tiến hành phân tích đánh giá bài viết HS dựa trên các tiêu chí sau: (a) HS xác định đúng vấn đề nghị luận không? (b) HS có trình bày rõ quan điểm và bảo vệ được quan điểm bằng các luận điểm có phù hợp không? (c) Người viết có sử dụng các lí lẽ và bằng chứng thuyết phục (người thật việc thật, trích dẫn ý kiến), chú ý đến mức độ chính xác, đáng tin cậy, thích hợp, đầy đủ của bằng chứng hay không? (d) Bài viết có kết hợp một số thao tác lập luận như

giải thích, chứng minh, phân tích, so sánh, bác bỏ, bình luận hay không? (e) Người viết có thể hiện được giọng điệu riêng cũng như đoán biết được quan điểm trái chiều để tranh luận, thảo luận không? (f) Bài viết có đảm bảo được yêu cầu về hình thức?

Bước 6: Sau khi đánh giá, phân loại bài viết chúng tôi phỏng vấn 6 HS với 6 câu hỏi, xoay quanh các nội dung sau: (a) Tác dụng của viết VB theo tiến trình đối với việc cải thiện năng lực (NL) viết văn NLXH của HS (b) HS gặp khó khăn gì trong quá trình viết theo tiến trình? (c) Các câu hỏi hướng dẫn chỉnh sửa cũng như sơ đồ mà GV đã thiết kế có tác dụng như thế nào đối với HS trong quá trình viết? (d) Có thể vận dụng biện pháp dạy viết theo tiến trình vào giờ dạy Làm văn hay không, tại sao, cần làm gì/ có những thay đổi gì để có thể vận dụng được biện pháp này?

5 KẾT QUẢ THỬ NGHIỆM

Sau thử nghiệm, chúng tôi thu được 133 sản phẩm của 36 HS, 25 HS nộp đủ 4 sản phẩm, 11 HS nộp 3 sản phẩm. Chúng tôi chọn 24 sản phẩm của 6 HS (những người đã tham gia

phông vấn) để lần lượt trả lời câu hỏi mà chúng tôi đã nêu ở mục 3. Cụ thể là:

5.1 Tác động của việc dạy tạo lập văn bản dựa trên tiến trình đối với chất lượng bài viết của HS

Tham khảo mô hình rubric đánh giá năng lực tạo lập văn bản nghị luận xã hội của tác giả Nguyễn Thành Ngọc Bảo, 2017, chúng tôi tiến hành phân tích các sản phẩm của HS và rút ra một số kết luận sau:

– Thứ nhất, chất lượng bài viết của HS tốt hơn cả về nội dung lẫn hình thức. Về mặt nội dung, bài viết của HS có những ưu điểm sau: Thứ nhất, tất cả HS đều xác định đúng vấn đề cần nghị luận. Thứ hai, hệ thống luận điểm trong bài viết của HS khá đầy đủ và sắp xếp chúng theo trình tự hợp lý: (1) luận điểm 1: nêu thực trạng của việc “sống ảo”; (2) luận điểm 2: giải thích “sống ảo là gì”; (3) luận điểm 3: nguyên nhân; (4) luận điểm 4: hậu quả; (5) luận điểm 5: biện pháp khắc phục. Bài viết cũng thể hiện được giọng điệu riêng của bản thân HS về vấn đề đang bàn luận và trong bài viết cũng có kết hợp yếu tố nghị luận và biểu cảm. Thứ ba, dẫn chứng của HS khá phù hợp và thuyết phục. Về mặt hình thức, bài viết đảm bảo bố cục ba phần, các luận điểm được tách đoạn rõ ràng, ít sai lỗi chính tả.

– Thứ hai, chúng tôi nhận thấy ở một số HS có sự tiếp thu tích cực từ những đóng góp của các bạn. Sau đây là hai ví dụ minh họa.

+ Đối với HS N.T.T.V: Em có sự thay đổi về việc trình bày các luận điểm trong bài viết của mình. Cụ thể, nếu trong sơ đồ hình thành ý tưởng, em trình bày 4 ý: giải thích sống ảo là gì; nguyên nhân; hậu quả; biện pháp khắc phục thì đến bài viết, em trình bày thêm một luận điểm nữa đó là thực trạng của việc sống ảo. Và em sắp xếp trình tự các luận điểm trong phần thân bài như sau: (1) luận điểm 1: nêu thực trạng của việc “sống ảo”; (2) luận điểm 2: giải thích “sống ảo là gì”; (3) luận điểm 3: nguyên nhân; (4) luận điểm 4: hậu quả; (5) luận điểm 5: biện pháp khắc phục. Như vậy, trong quá trình viết, HS N.T.T.V đã có sự tiếp thu ý kiến từ bạn và bổ sung ý kiến đó vào bài viết của mình.

+ Đối với HS Đ.V.N: Quan sát bài viết, chúng tôi nhận thấy chất lượng đoạn văn của em tốt hơn so với trước. Cụ thể, nếu như đoạn văn trước đó em không hề có dẫn chứng để giúp cho mọi người hiểu thế nào là “sống ảo” thì trong bài viết của mình em đã có ý thức đưa dẫn chứng như sau: “Chẳng hạn như các bạn thường “tự sướng” rồi khoe lên mạng để “câu like”. Một số khác thì cuồng like, không cần đọc nhưng nếu là bạn bè đăng lên thì like. Có người

thì chuyện gì cũng kể trên face, bàn tán chuyện của người khác trên face”.

5.2 Tác động của dạy viết dựa trên tiến trình đối với việc nâng cao năng lực tư duy cho người học

Bên cạnh việc dạy kiến thức cho người học, dạy cách tư duy là một trong những nền tảng của dạy học. Qua quá trình thử nghiệm, chúng tôi nhận thấy phương pháp dạy viết dựa trên tiến trình (đặc biệt công đoạn chỉnh sửa sản phẩm của nhau) đã tác động đến năng lực tư duy của người học một cách rõ nét. Cụ thể như sau:

Đối với người viết

Việc thay đổi nhất định về nội dung và hình thức trong suốt quá trình hình thành ý tưởng, sắp xếp các ý tưởng, viết đoạn và viết bài văn hoàn chỉnh của người viết đã chứng minh một điều là: họ đã có ý thức chỉnh sửa bài viết của mình sao cho tốt nhất. Vậy, hoạt động tư duy nào đã diễn ra trong quá trình chỉnh sửa của họ? Chắc chắn đó là sự suy ngẫm, so sánh sản phẩm ban đầu với lời góp ý của bạn, từ đó phân tích, đánh giá để đi đến quyết định sửa hay không và sửa như thế nào? Và tất nhiên, nếu họ không đọc lại bài của mình, không nhận ra khuyết điểm thì sẽ không có sự thay đổi sau đó. Còn nếu như sau khi đọc lại và tiếp thu ý kiến của bạn đọc mà người viết vẫn không thay đổi cách viết, lập luận của mình thì điều đó cũng cho thấy họ giữ vững quan điểm, trong đầu họ đã nảy sinh tư duy phản biện. Do vậy, có thể thấy việc dạy viết dựa trên tiến trình đã tác động ít nhiều đến việc phát triển năng lực tư duy của người viết.

Đối với người chỉnh sửa

Phương pháp dạy viết dựa trên tiến trình không chỉ tác động đến năng lực tư duy của người viết mà còn tác động đến người chỉnh sửa. Bởi vì, quá trình đọc và góp ý cho bài viết của bạn, người chỉnh sửa cũng có cơ hội để thể hiện năng lực tư duy của bản thân. Ví dụ như HS N.T.M.T, nếu không đọc kỹ đoạn văn của Đ.V.N cũng như không nắm vững được yêu cầu của một đoạn văn nghị luận thì em không thể đưa ra nhận xét và góp ý sau: - *Có câu nêu luận điểm;* - *Diễn đạt khá mạch lạc;* - *Cần nêu biểu hiện, dẫn chứng.*

Như vậy, phương pháp dạy viết dựa trên tiến trình, đặc biệt là giai đoạn tự chỉnh sửa và chỉnh sửa lẫn nhau phần nào đã tác động đến tư duy của người học. Tuy nhiên, để phát triển năng lực tư duy cho người học, GV cần phải thường xuyên tạo điều kiện cho HS tự điều chỉnh và điều chỉnh lẫn nhau; song song đó, GV cần phải thiết kế câu hỏi phù hợp để hoạt động chỉnh sửa diễn ra đúng hướng.

5.3 Khả năng vận dụng phương pháp dạy viết theo tiến trình vào giờ dạy Làm văn ở trường phổ thông.

Qua kết quả thử nghiệm cũng như câu trả lời phỏng vấn của 6 HS, chúng tôi có thể nhận định: áp dụng phương pháp dạy viết dựa trên tiến trình vào giờ dạy Làm văn ở trường THPT là có tính khả thi. Tuy nhiên, theo chúng tôi, việc áp dụng phương pháp này vào giờ dạy Làm văn ở trường THPT sẽ có một số khó khăn nhất định. Thứ nhất, số tiết dành cho giờ thực hành không nhiều nên GV khó có thể áp dụng phương pháp này một cách thường xuyên. Thứ hai, HS chưa quen với công việc phải chỉnh sửa bài cho bạn nên có thể chất lượng ban đầu chưa cao. Thứ ba, một số em không muốn mất nhiều thời gian nên các em chưa hứng thú với phương pháp này. Do đó, GV cần phải có biện pháp khích lệ để các em tham gia tốt hơn.

6 KẾT LUẬN

Dạy viết dựa trên tiến trình là phương pháp rất tích cực. Với phương pháp này, HS sẽ cải thiện được chất lượng bài viết của mình thông qua quá trình tự chỉnh sửa và chỉnh sửa lẫn nhau. Học viết theo tiến trình, HS có cơ hội tham gia tích cực vào tiến trình tự nhận thức và nhận ra những tiến bộ của bản thân mình trong từng giai đoạn. Tham gia nghiên cứu đề tài này, cả GV và HS đều khẳng định có thể áp dụng phương pháp này vào việc dạy Làm văn NLXH ở

trường THPT. Tuy nhiên, để phương pháp này phát huy được những ưu điểm của nó trong thời gian sắp tới thì đòi hỏi GV phải có tâm huyết, phân phối chương trình Làm văn ở trường THPT phải hợp lý và tăng cường nhiều tiết thực hành.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Nguyễn Thành Ngọc Bảo, 2017. Mô hình rubric đánh giá năng lực tạo lập văn bản nghị luận xã hội của học sinh trung học phổ thông. Tạp chí Khoa học Trường ĐHSPT TPHCM. 10: 163-172.
- Nguyễn Thị Hồng Nam và Trần Nguyên Hương Thảo, 2017. Dạy tạo lập văn bản dựa trên tiến trình – những bài học kinh nghiệm cho dạy tạo lập văn bản ở Việt Nam. Tạp chí khoa học - Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh. 14(4b): 116-126.
- Lê Xuân Soan, 2015. Hướng dẫn làm bài văn nghị luận xã hội cho kì thi THPT quốc gia. Nhà xuất bản Đại học Quốc gia Hà Nội. Hà Nội, 265 trang.
- Hyland, K., 2003. Second Language writing. Cambridge University Press. Cambridge, 299 pages.
- Nunan, D., 1991. Language Teaching Methodology, A Textbook for Teachers. Prentice - Hall. Newyork, 264 pages.
- Stanley, G., 1993. Process writing. British Council, Barcelona, accessed on 29 June 2019. Available from http://www.teachingenglish.org.uk/think/write/process_write.shtml